

Motivace studentů

Motivace jako podmínka učení

Gagné: učení je řetězec událostí, je třeba je podpořit:

- **motivace**
- **rozpoznání (upoutání pozornosti)**
- **vštípení**
- **uchování**
- **vybavení**
- **zobecnění (přenášení do nových situací, nové strategie)**
- **výkon (praktické uplatnění)**
- **zpětná vazba (informace o výsledcích)**

Motivace jako pojem

- motivace vnitřní (zvědavost, zájem, získání schopností, splnění cíle ... je přirozená, je třeba ji podporovat),
- vnější motivace (tlak, odměna...). Souvisejí spolu.
- motivy: potřeby, hodnoty, zájem

Vztah schopností a motivace (motivace je prostředkem k využití inteligence) – emoční inteligence

- Individuální rozdíly v možnostech aktivizace a motivace žáků

Principy motivace

Princip psychického ekvilibria (rovnováhy)

- veškeré chování směřuje k udržování či restauraci vnitřní dynamické psychické rovnováhy
- *homeostáza* = udržování stálého stavu (*status quo*), který je předpokladem optimálního fungování organismu
- *psychické ekvilibrium* je udržováno návratem ke stále stejnému optimálnímu vnitřnímu stavu
- rozhodující je redukce vnitřních rozporů či disonance
- rozhodující roli hraje *eliminace negativních pocitů*

Princip psychického hédonismu (slasti)

- vyjadřuje obecnou tendenci všech živých bytostí k maximalizaci slasti a k minimalizaci strasti (dosahování příjemného a k vyhýbání se nepříjemnému)
- dimenze slasti: *slast smyslová* (příjemné druhy vnímání), *slast duševní* či *duchovní* (spojena s preferencí kulturních hodnot, radosti z úspěchu, uznání...)

Problém s diagnostikou

- Seznamy činností, které studenty baví
- Testy výkonové motivace (Hrabal, Pavelková)

Motivace jako součást teorií osobnosti

- Motivace obecně, pro učení, pro práci (manažerské teorie – Mc. Clelland, Mc Gregor, Herzberg, Mayo, Adams, Homans...)

Pohled psychoanalytický (Freud)

Pohled behaviorální (Skinner)

Pohled kognitivní (Festinger)

Pohled humanistický (Maslow)

Pohled sociálně-psychologický (Bandura, Homans)

Motivace studentů – zdroje

- Obecný princip fungování motivace (teorie)
- Zvláštnosti fungování v prostředí školy/třídy
- Osobnostní charakteristiky žáků a jejich životní situace

Typy žáků

Žák	schopný	neschopný
motivovaný	???	???
nemotivovaný	???	???

Stabilita motivace a výkonu

Stabilita vlivů	Vlivy interní	externí
stabilní	Schopnosti, osobnost a její zaměření	Stálá podpora, třída..
variabilní	Nálada, nemoc...	Náhody, štěstí, smůla

Motivace aktualizací potřeb

- Vytváření problémových situací (J. Dewey) (kognitivní potřeby) – chci to vyřešit, chci na to přijít, musí to dávat smysl, potřeba nových podnětů - projektové metody ve vyučování
- Soutěž a spolupráce (sociální potřeby) ... chci být nejlepší, chci se prosadit, chci získat postavení, chci mít dobrý pocit v kolektivu – metody soutěže, výměna rolí, poskytování ZV....
- Individuální přístup (výkonové potřeby, potřeba ocenění...) – chci si dokázat, že to zvládnu, udělat sobě či někomu jinému radost – rodiče, chci být dobrý žák a dostávat dobré známky, baví mě to, potřeba vyhnout se neúspěchu...

Výukové metody a interakce učitele

Motivace interakcí a komunikací

- Humanistické přístupy, sociálně–psychologické
- Vzdělávání jako pomoc
- Vztah (empatie, kongruence, akceptace) a vliv sociální moci (reciproční...)

- Vytváření frustračních situací – negativní motivace (střední míra frustrace)
- Motivace hodnocením, odměny a tresty

Vývojově podmíněné výkyvy (ne poruchy) (Vágnerová: Školní poradenská psychologie pro pedagogy. Karolinum, 2005)

- Impulzivita a obtíže v sebeovládání
- Kolísání aktivační úrovně (fáze útlumu)
- Výkyvy v sebehodnocení (důsledek situačního neúspěchu), dospívající potřebuje potvrdit své kompetence
- Zkratkovitě generalizující závěry (z jednoho neúspěchu nebo konfliktu se vyvodí radikální závěry)
- Ztráta motivace ke školní práci. Odmítání rodinou proklamovaných hodnot – např. vzdělání, škola jako zástupný symbol dětské závislosti)
- Změna vztahu k autoritě (kritika norem, oceňují přiznání chyby dospělým, dohody), změna vztahu s učitelem (provokace, odmítání požadavků, snaha projevit názor a být respektován)
- Změna postoje ke škole (škola je prostředek k naplnění vyšších cílů, někteří dospívající však stále nemají pracovní návyky)
- Školsky neúspěšní žáci se dříve osamostatňují, nemají motivaci k učení

Podpora motivace - shrnutí

- podnítit zájem – netradiční formy výuky
- společně formulovat cíle – vytyčování cílů, vybrat si úkol,
- poskytovat ZV,
- oceňovat snahy,
- upozorňovat na možnosti využití naučeného,
- navodit očekávání úspěchu
- zajistit přiměřený tlak třídy – klima, normy, klima školy
- přiměřená míra soutěživosti
- Teorie FLOW – motivace činností
- Atd.

Fenomén FLOW

Mihaly Csikszentmihalyi (1934)

Změna vědomí usnadňující činnost, vliv na motivaci:

- soustředění (nevnímá okolí)
- dobrý pocit
- jde to samo (obtížné se stává snadným)
- bez emočních výkyvů.

Je třeba klást vyšší požadavky, nízké požadavky nudí – vysoké požadavky vyvolávají úzkost.

- Flow je stav mezi nudou a úzkostí.
- Při flow je mozek v chladném stavu.

FLOW – ani nuda ani úzkost

Podmínky FLOW

- cíle jsou jasné
- okamžitá ZV (jde mi to)
- rovnováha mezi příležitostí a kapacitou
- koncentrace se prohlubuje
- důležité je, co se odehrává nyní
- kontrola není problém (neruší, není, nevzbuzuje úzkost...)
- pocit času se mění
- ztráta EGO.